

מחנכים לדמוקרטיה האמנה באדם מנצחת

בנס מחנכים לדמוקרטיה, אוניברסיטת ת"א, 25.6.19

פרופ' נמרוד אלוני בכנס "מחנכים לדמוקרטיה"

הרבה זמן שמענו דברים מזעזעים, אבל נשארנו פאסיביים. לא הרמנו קול.
כשאמרו על אנשי השמאל ששכחו מה זה להיות יהודים, לא לקחנו את זה אישית ולא השמענו את קולנו, כי ברוך השם אנחנו לא שמאלנים.
כשאמרו על האזרחים הערבים שהם נעים בהמוניהם להחריב את הבחירות, בלענו רוק בשקט, כי אנחנו לא ערבים.
כשקראו לעלות על בית המשפט העליון עם D9, לא זזנו ולא התחפרנו, כי לא טרקטוריסטים אנחנו וגם לא שופטים עליונים.
כהשסיתנו נגד הפליטים הזרים בדרום תל אביב, שהם סרטן חברתי ומפגע תברואתי, לא דאגנו, כי הרי אנחנו מקומיים שבמקומיים.
כשתקפו אומנים שהם מוציאים דיבת הארץ רעה ויש להדירם מתקציבים ציבוריים, נשארנו רגועים ולא התרגשנו, מה לזה ולנו, מה אנחנו אומנים?
כשבאו לכפות על האקדמיה קוד אתיקה של השתקה, לא נבהלנו ולא הסתייגנו, כי אנחנו לא מרצים באוניברסיטה ולא אינטלקטואלים ציבוריים.
כשאמרו על אתיופים שעבור השוטרים הם חשודים יותר מאחרים, היה לנו לא נעים אבל לא צייצנו, כי אנחנו ממש, ממש לבנים.
כשדחפו נשים אל אחורי האוטובוס וכשהורידו אותן מן הבימה, נשכנו שפתיים בשקט, מי יודע אולי זו מסורת חשובה.
כשפעלו להחליש את היועצים המשפטיים ולגמד את מבקר המדינה, עברנו לסדר היום, כי למה צריך להיות כל כך ביקורתיים?
כשהעלילו על המשטרה שהיא חותרת תחת הממשלה, קצת התבלבלנו כי המפכ"ל הוא מינוי מטעמה, אבל מילא, כי הרי מי אוהב משטרה?
כשהודיעו בחגיגות שתקשורת לא נשלטת היא תקשורת לא נחשבת, המשכנו לבהות במסך בשתיקה – העיתונאים הרי יודעים לדאוג לעצמם.
כשחוקקו את חוק הלאום שמבדיל בין אזרחים סוג א' לאזרחים סוג ב', לא מחינו ולא השמענו את קולנו, כי אנחנו כידוע עם א' א' – עם בחירה בארץ הבטחה.
וכשנבחרו העם ביקשו לעצמם מעמד שמעל החוק, האמת, כבר הרגשנו מכה קלה בכנף, והדיבור התחיל מתרומם בגרון.
היום אנחנו עומדים כאן המומים, אבל סוף סוף מבינים, מתייצבים ומרימים קול. היום אנחנו יודעים על בשרנו שהבריונות והשחיתות, הגזענות והאפליה, הלאומנות והקנאות, זילות התרבות ורמיסת החוק – זה הכול מערכה אחת שיטתית ועקבית לחיסול הדמוקרטיה הישראלית. בשם שלטון הרוב, מנהיגי הציבור מחסלים את הטוב הכללי המשותף לכולנו: שכולנו שווים, כולנו חופשיים, כולנו

אחנכים לדמוקרטיה האמונה באדם מנצחת

נחשבים, לכולנו מגיעה הזדמנות הוגנת להשתתפות משמעותית בחברה, ולאיש מאיתנו אין זכויות יתר להעמיד עצמו מעל החוק.

במערכה השיטתית הזו קמו לחסל את כל שומרי הסף של התרבות הדמוקרטית. ואחרי הסף – ממתינה לנו תהום גדולה.

אבל רובנו כאן לא רק אזרחים אכפתיים אלא גם אנשי חינוך. נשים וגברים שהייעוד המקצועי שלהם הוא לקדם צעירים למיטבם ולסייע בתיקון עולם. נשים וגברים שיש להם מחויבות בסיסית לאתגר את החברה לסטנדרטים הגבוהים ביותר של פתיחות דעת ורוחב דעת, של מוסר הומניסטי ואזרחות דמוקרטית, של עושר תרבותי, התנסות אומנותית וקיימות סביבתית.

והנה כשאנו מתגייסים לפעולה מתברר לנו שהחינוך הממלכתי כבר מזמן תש כוחו. במהלך השנים הוא סורס מכל משאביו ונותר ללא דרך ברורה ומנהיגות ראויה.

בשונה מן החינוך הממלכתי-דתי והחינוך החרדי שנהנים ממידה רבה של עצמאות פדגוגית ומנהיגות חינוכית, לחינוך הממלכתי, העברי והערבי, אין על פי חוק שום עצמאות שכזו. תחת שלטונו של השר בנט ועכשיו תחת כנפיו של השר פרץ, קבוצה קטנה שמונה 14 אחוז ממערכת החינוך כופה את ערכיה, דרכיה ופקידיה על החינוך הממלכתי – על למעלה מ-60 אחוז מהלומדים והמלמדים במערכת החינוך. להם יש הגנה מאיתנו ולנו אין שום הגנה מהם.

היום אנחנו אומרים לא עוד. היום אנו דורשים שוויון בחינוך. לא מבקשים לעצמנו שום דבר שאין כבר לאחרים: אנחנו דורשים עבור החינוך הממלכתי את אותה מידה של אוטונומיה חינוכית ומנהיגות עצמאית כפי שזו קיימת בחינוך הדתי ובחינוך החרדי. לא מבקשים הסכמה. דורשים הגינות.

יתר על כן. החברה הישראלית מתמודדת עם מגמות שונות תרבותיות ודתיות, ובהתמודדות הזו אין שום סיבה שבעולם שנקשור לעצמנו את הידיים. בדיוק כמו בציבור החרדי ובציבור הדתי, עלינו לטפח את הייחוד התרבותי שלנו בגאון ולהניף את דגליו. לכבד את עצמנו, לא אומר להכפיש אחרים.

אני קורא כאן למכללות לחינוך, לרשויות המקומיות ולקהילות הורים שנאמנות לתרבות ההומניסטית והדמוקרטית: הניפו את דגליכם והילחמו על דרכיכם. אצלנו אדם לאדם – אדם, ואין לסבול שום אפליה על בסיס מגדר, לאום, דת, אמונה ודעה.

ברוח מגילת זכויות האדם וזכויות הילד של האו"ם, וברוח מגילת העצמאות שלנו ומטרות חוק החינוך הממלכתי 2000, אנחנו מבקשים לגדל צעירים לחיים אוטונומיים ומלאים – בוגרים הגיוניים, הומניים, הגונים והרמוניים. ולא נסכים להשבתת חופש המחשבה והיצירה, לא נסכים לאפליה, ובטח לא נעמוד מנגד לנוכח הניסיונות לשחרר אותנו, ברוח הפונדמנטליזם והלאומנות של ימינו, מ"דת הדמוקרטיה".

חשוב שהשר החדש רפי פרץ ידע כבר עתה: בחינוך הממלכתי אין תורות מקודשות, אין הלכות אלוהיות ואין אמיתות מוחלטות. יש תשתיות תרבותיות, מדעיות, מוסריות, דמוקרטיות ואומנותיות, ויש הישגים נפלאים וחובקי עולם, אבל בגלל שאין אמיתות מוחלטות, אצלנו כולם שווים וכולם חופשיים וכולם נחשבים ומותר לדבר על הכול. ושום תורה דתית או אידיאולוגית אסור שתחלל את כבוד האדם. כל אדם: ללא הבדל מגדר, דת, לאום אמונה ודעה.

אחרי כל זה, אני מקווה שברור לכם מה סדר היום שלנו היום:

אחנכים לדמוקרטיה האמנה באדם מנצחת

- מאבק חירום אזרחי-חינוכי להגנת הדמוקרטיה, שלטון החוק ועצמאות בית המשפט העליון.
- דרישה להשוואת המעמד החוקי של החינוך הממלכתי לזה של הממלכתי-דתי מבחינת האוטונומיה הפדגוגית והמועצה העצמאית שמנהיגה אותו.
- הקמה מיידית של מועצה ציבורית עצמאית לחינוך הממלכתי.
- התייצבות לפעילות שטח בכל מרחבי העשייה החינוכית, פורמלית ובלתי פורמלית, לקידום ערכי ודרכי החינוך הממלכתי.

*** ותודה למרטין נימלר על המתכונת הרטורית של "לא הרמתי את קולי"**

להזמין את אוסנת סברון להציג את המתייצבים הראשונים במועצת החינוך הממלכתי.